

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA DVAKRAT TEDENSKO, OB SREDAH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 17 * Maribor, sreda, dne 23. februarja 1938 * Leto XIII

Nova angleška politika?

Eden odstopil.

V angleški vladi je prišlo do nesoglasij, ki so privedla zunanjega ministra Edena, da je 19. t. m. podal ostavko na svoj položaj.

Ministrski predsednik Chamberlain je mnenja, da se je treba sporazumeti z Italijo ne glede na Španijo, Balears in Abesinijo, da se zavre nemška agresivnost v Srednji Evropi, dočim je bil Eden proti temu in je zahteval, da se pred sporazumom rešijo vsa ta vprašanja, ako se hoče doseči resničen sporazum. Ker ni uspel s svojimi nazori, se je poslovil.

Z Edenom se strinja vsa opozicija. Odhod Edena kaže, da vladajo v taboru konservativcev nesoglasja.

Kakšne posledice bo imel Edenov odhod v zunanji politiki, t. j. v razmerju med Anglijo in Francijo, Čehoslovaško in Rusijo je težko reči.

V Italiji pa tudi v Berlinu se vse se Edenovega odhoda.

Halifax zunanji minister

Namesto odstopivšega Edena je prevzel zunanje ministrstvo lord Halifax.

Skrbi diktature na Poljskem

Ne upajo se uvesti demokratičnega volilnega reda.

Sedanji poljski parlament je izbran na podlagi posebno prirojenega volilnega reda, ki je omogočil zmago vladi nacionalne diktature. — Ker pa je na Poljskem nastalo veliko ljudsko gibanje za spremembo volilnega reda, je podtajnik ministrstva notranjih zadev dr. Duch izdelal nov predlog volilnega reda. Komaj pa je predlog predložil, ga je na zahtevo sedanje privilegirane večine v parlamentu umaknil. Kajti ta večina se zaveda, da bi v slučaju izpremembe volilnega reda le malo njih bilo na novo izvoljenih. Diktatura ne more sama sebe demontirati, ker je njen namen, da vlada, ne pa, da izroči oblast komu drugemu. In vendar pride ura tudi za poljsko diktaturo, da se bo morala posloviti.

Angleška delavska stranka odklanja nemške obiske

Kjer ni svobode govora in misli, ni moči razpravljati o uspehih organizacij.

Dr. Ley, voditelj nemške delovne fronte, je povabil več članov angleških strokovnih organizacij in delavske stranke na kongres organizacije »Kraft durch Freude«. Predsednik angleških strokovnih organizacij Valter Citrine je odgovoril, da se on in njegovi sodruzi ne bodo odzvali vabilu, ker v Nemčiji ni svobode govora in misli ter je s tem vzeta vsakršna možnost za nepristransko presojanje razmer.

Čehoslovaška zunanja trgovina v januarju t. l. je bila aktivna za 277 milijonov Kč; za toliko je Čehoslovaška več prodala, kot pa kupila.

Proč z bojazljivostjo!

Govor predsednika čehoslovaške socialne demokracije s. Hampla pred tisoči Pražanov

Dne 18. t. m. zvečer je govoril v eni izmed največjih zborovalnih dvoran v Prahi, v Lucerni, predsednik čehoslovaške socialno demokratične stranke s. Hampl. Hampl je rekel: Živimo v dobi revolucije, ki je pričela s svetovno vojno. Gospodarski liberalizem mora odstopiti, kapitalizem je prekoračil vrhunec in se mora umakniti kolektivnemu gospodarstvu. V razvoju mednarodnih dogodkov zanima pred vsem vprašanje: ali bo nova vojna, ali bo Čehoslovaška napadena? Razgovor v Berchtesgaden je bil že dolgo časa nameravan in pripravljen. Izsilila ga je Nemčija, kjer je bilo 30.000 avstrijskih hitlerjevcev pripravljenih na meji, da uderijo v Avstrijo. Avstrija je storila najtežjo napako, ki jo je kdaj mogla

storiti, da se je oropala najbolje in najzanesljivejše opore: delavstva.

Čehoslovaška hoče z vsemi živeti v miru, vse pogodbe pa morajo biti sklenjene pod vidikom skupnega jamstva, jamstva vseh za vse. Čehoslovaška bo sklepala pogodbe le v sporazumu z zavezniki. Kam vede, ako se sklepajo pogodbe med slabimi in močnimi, uči Avstrija. Čehoslovaška je močna, dokler je oprta na svoje zaveznike in nikakor noče biti vazalna država. Agrarci se ogrevajo za politiko, ki bi dovedla do tega, da bi Čehoslovaška morala zopet dobavljati Nemčiji vole (kot za časa češkega kralja Vencle). Mi (Čehoslovaki) hočemo mir, pa ne mir za vsako ceno. Dogodki v Romuniji, na Kitajskem

in v Španiji dokazujejo, da fašistična drevesa le ne rastejo v nebesa.

S. A. Hampl

Protestna stavka v Avstriji

proti politiki dr. Schuschnigg

Avstrijski socialisti so izdali proglas, v katerem obsojajo dr. Schuschnigg in pravijo, da je v Berchtesgaden Avstrijo prodal in izdal. To kar je sklenil dr. Schuschnigg s Hitlerjem, ni noben sporazum, ampak poslednja etapa pred vstosmerjenjem Avstrije, zunanje politično pa pomeni povečanje vojne nevarnosti.

Tisoči delavcev v Fiat, Daimler in Suttlerworth-tovarni so stavkali 14. t. m. v znak protesta proti »sporazumu«
dve uri.

Apel na socialiste.

Vodstvo domovinske fronte na Dunaju je čisto brez glave in išče zavetnikov, da bi se ubranilo nacistič-

ne poplave. Na poslednja zborovanja so bili vabljeni tudi socialisti. Toda stvar je težavna: med današnjimi mogotci in socialističnim delavstvom stoji senca umorjenih delavskih voditeljev.

Se je že začelo

Ob priliki Hitlerjevega govora preteklo nedeljo, so avstrijski nacisti na Dunaju in po ostalih večjih krajih priredili hrupne demonstracije. Prišlo je tudi do bojev med nacisti in dr. Schuschniggovo gardo na Dunaju. — Policija pa je po nalogu notranjega ministra, ki je nacist, mirno gledala, kako so hitlerjevsko nastrojeni nacisti pretepali »neodvisne«
Avstrijce.

Roosevelt zahteva 13.5 milijard dinarjev za podporo brezposelnim

Uspešno pobijanje brezposelnosti je prvi korak k ozdravljenju gospodarstva.

Predsednik Zedinjenih držav je predlagal parlamentu, da dovoli za podpiranje okrog 10 milijonov brezposelnih znesek 250 milijonov dolar-

jev (to je 13.5 milijard dinarjev). Ta znesek je samo naknadni kredit, ki se bo porabljal v omiljenje nezaposlenosti.

V Nemčiji govori samo eden

Hitler je govoril, ni pa povedal mnogo novega.

V tri ure trajajočem govoru je v nedeljo razlagal Hitler svojo politiko. Hitler je podal najprej pregled delovanja ter uspehov njegovega režima, ki ga je ovenčal z lavorikami. Zagotavljal je, da se je Nemčija gospodarsko opomogla z lastno močjo. Nezaposlenih ni, je rekel. (Statistika jih izkazuje nad en milijon).

Govorec o mednarodnem položaju je naglašal nemško miroljubnost ter da so druge države, ki silijo v vojno s svojimi spletkami. Hitler je tudi izjavil, da se Nemčija ne vrne nikdar več v Društvo narodov.

Očital je inozemskemu časopisju, da hujša proti Nemčiji in zagrožil, da ne bo Nemčija več mirno gledala tega zastrupljanja mednarodnih odnosov. Nobene konference niso potrebne, dokler so te hujskarije.

(Op. ur.: Kaj pa nemška »propaganda«
po drugih državah?)

S posebno vehemenco je Hitler poudaril, da hoče Nemčija ostati v stikih z Nemci po drugih državah (kar znači neprestane povode za spore, saj pomeni to vmešavanje).

Avstrijskega vprašanja se je Hitler dotaknil le kratko, češ, da so razmere z njo urejene; ni pa ničesar izjavil glede avstrijske neodvisnosti.

Govor je izzvenel kot nov bojni klic proti vsemu svetu. Za svoji zaveznici smatra Hitler le Italijo in Japonsko.

Hitler s tem svojim govorom mednarodne zamočanosti ni premaknil niti za centimeter bliže rešitvi.

Samo z Rusijo ne!

Povedal je tudi, da hoče skleniti z vsemi državami prijateljstva, samo

Glasovanje o ustavi

v Romuniji

Romunska ustava je že izdelana in diši po stanovščini. Kolikor je bilo doslej objavljeno, je precej podobna naši. — Vlada bo v bodoče odvisna samo od kralja, kar je v Angliji baš obratno.

Trdi se, da bo o tej ustavi glasovanje v najkrajšem času. Kako bo ljudstvo moglo glasovati o ustavi, ki je podrobno ne pozna in mu je tudi ne more nihče razložiti radi cenzure, prepovedi shodov in strank, je vprašanje za se.

Glasovanje bo ustno in javno!

Nova zmaga angleške delavske stranke

V dopolnilni volitvi v spodnjo zbornico

je v volilnem okrožju Ipswich zmagal socialistični kandidat Stokes z večino 3161 glasov, kar je precejšnje presenečenje za konservativce.

Nov volilni red

Po proračunu.

V Beogradu se govori, da je pripravljen načrt novega volilnega reda za parlament, ki bo prišel v razpravo po proračunu. Ker je navada, da gre narod sit na volišče, bi bile v tem slučaju volitve najbrž jeseni.

Singaporske utrdbe sme vsakdo fotografirati. Singapore je velika vojna luka Angležev v Aziji, ki naj brani angleško posest pred japonskim napadom. Zanimivo je, da sme singaporske utrdbe vsakdo fotografirati. Angleži trdijo, da je trdnjava tako izgrajena, da tudi posest njenih načrtov nikomur ne koristi.

z Rusijo ne. Baje so v Rusiji radi te izjave silno žalostni.

Nemški »parlament«
se sestaja k zasedanju samo takrat, kadar ima Hitler kaj povedati. Tudi v nedeljo se je zbral k zasedanju, da posluša Hitlerjev govor, nakar so se poslanci zopet razšli.

(Dalje prihodnišč.)

Iz naših krajev

Zagorje ob Savi

Veliko razburjenje

Že dolgo se pri nas govori, da je obrat »Kisovec« pred ustanovitvijo radi izčrpanosti premožnega sloja. Radi tega je TPD že pred leti pričela z raziskovanjem na loški strani. Dognali so obsežne premožne plasti, katerih izkop je pa le takrat mogoč, če se površina zemlje s hišami vred odkupi. In to hoče Trboveljska premožkopna družba. Tu pa so se pojavile težkoče radi pretiranih prodajnih cen, ki jih zahtevajo posestniki, odnosno sedaj še samo ena posestnica. Mi gotovo ne branimo interesov TPD, ki jih zna sama najbolje, ali v tem slučaju moramo reči, da absolutno ne gre, da bi radi trdovratnosti in osebnih koristi ene same družine moral ves kisovski obrat propasti in bi morali rudarji z družinami vred na cesto. To naj vzame dotična posestnica na znanje, posebno še iz razloga, ker je tudi sama odvisna od zaslužka rudarjev.

Delavci v apnenicah so v meznem gibanju. Prav imajo. Saj so zelo slabo plačani. Potrebno bi bilo, da bi se tudi apneničarji s M. Weinbergerja in G. G. Birolle v Kresnicah zganili, ker so še na slabšem kot prvoimenovani.

Ribnica na Pohorju

Zakaj neki samci ne poskusijo? Nekateri posestniki pravijo nam kamnosekom, da se nam dobro godi, da lepo zaslužimo in da bi šli sami radi v kamnolome delat. Čudno le, da se niso šli, ko to delo, po njihovem toliko nese. Zdi se pa, da tisti ki tako govorijo, niti za kmečko delo niso, ker bi sicer marsikdo od njih ne tičal globoko v dolgovih. Škoda tudi, da ne vidijo svojih delavcev, ki jim garajo na posestvih, pa ne dobe za to niti pare, ampak gre vse za stanovanje po raztrganih hubah, ki ga jim tako drago računajo. Le razumemo, kaj ne? Delavec.

Štore

Dramska prireditev. Dramski odsek »Bodočnost« dne 12. in 13. t. m. uprizoril v dvorani Sokolskega doma Moškričevu socialno dramo »Rdeče rože« s prav dobrim uspehom. Vse vloge, osobito pa glavne, so bile izredno dobro podane. Vsi gledalci so bili globoko ganjeni, kar je dokaz, da je bil moralni uspeh dosežen. Zahvaljujemo se vsem igralcem in režiserju za njihov trud in poštenost. Kot zadoščenje naj jim bo priznanje publike. Pričakuje, da bomo videli še več delavskih iger na našem odru. Med odmori je istočasno igral društveni tamburaški zbor. Želeli bi, da bi pričel godbeni odsek zopet z rednimi vajami in sprejemal nove člane, kateri imajo veselje do godbe. »Bodočnost« ima tudi prav dober moški, ženski in mešani pevski zbor. »Bodočnost« naj uspešno vrši svoje kulturno delo v našem okraju, kakor je to že tudi pokazala. Nove člane in članice se sprejemajo vsako nedeljo dopoldne v društvenem lokalju.

Ptuj

Večer humorja in zabave priredi »Vzajemnost« v sredo, dne 23. t. m. ob pol 8. uri zvečer v društveni dvorani v Panonski ul. Ss. dr. Travner iz Maribora bo govoril o humorju Jurčka Frnikole.

I. prosvetni večer pripravlja »Vzajemnost« za dne 5. marca t. l. Na sporedu bodo recitacije pesmi čehoslovaškega pesnika Bezruča in Mile Klopčiča, nastopijo pa tudi pevci in tamburaši.

Na naslov pošne uprave. Vsled upokojitve treh pismonošev dobiva občinstvo iz okolice pošto le vsak drugi dan. Pošto upravo naprošamo, da omogoči redno dnevno dostavljanje pošte, saj ljudi, ki so pripravljeni vestno izvrševati to službo, prav gotovo ne manjka. — Okoličan.

Celje

Trganje lepakov. Zadnje čase izginjajo vsi lepaki naših kulturnih organizacij z reklamnih desk. Izgleda, da je na poslu organizirana, nahujskana tolpa, ki sistematično dela škodo in to tudi na ta način, da odtrga lepake »naknadno naleplja na zabranjena mesta, z namenom, da bi organizacijam naprtila kazen. Upamo, da bo oko postave našlo prave krivce.

Predavanje o smrtni kazni je imel sod. svetnik dr. Travner minulo nedeljo. Bilo je zelo zanimivo. Navzoči so se seznanili z glavnimi vzroki smrtni kazni. Predavatelj je pojasnil razliko med »pravom« in »pravicom«, česar si dosedaj marsikdo ni znal pravilno tolmačiti, čeprav to razliko v vsakdanjem življenju tolikokrat občutimo. Poljudnemu predavanju so sledili poslušalci s posebno pozornostjo in so ob zaključku nagradili simpatičnega predavatelja z obilnim aplavzom. Želimo si še več takih predavanj!

Črna pri Prevaljah

Pustno zabavo priredi »Vzajemnost« v nedeljo, dne 27. t. m. s pričetkom ob 6. uri zvečer v prostorih gostilne Knez-Krulac v Črni. Pri veselici igra šramel. Vstopnina Din 3.—. Vabimo ne samo domačine, ampak tudi mežiško delavstvo! Družnost!

Ruše

Izjava. Podpisani preklicujem, kar sem govoril proti Kreuhu Adolfu in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe. — Griell Joško, Bistrica p. Rušah.

Ljubljana

Izprememba v občinskem svetu. Razrešeni so občinski svetniki: A. Geržinič, Rado Hribar, Peter Klinar, dr. Milan Korun, dr. Rado Kušej, Avgust Martinčič, Izidor Florjančič, Josip Pražen, Karl Soss, Anton Koritnik in Ivan Sever. — Imenovani pa so

Maribor

Zaupniški tečaj

Danes v torek, dne 22. februarja ob 19. uri začetek tečaja. Dnevni red: Vpisovanje, predpriprave.

Vsi, ki so prosti, morajo priti! KMO. Predavanje o psihoanalizi (človekovi podzvesti) priredi »Vzajemnost« v sredo, dne 23. t. m. s pričetkom ob 8. uri zvečer v dvorani »Delavske zbornice«. Predaval bo odvet. koncipijent Božo Vodušek. Predmet, o katerem bo govoril predavatelj, je zelo zanimiv in važen za vsakogar, ki želi globlje prodreti v bistvo našega življenja.

»Vzajemnost« prične s pevskimi vajami v torek, dne 22. t. m. ob 20. uri v Društvenem lokalju. Vabijo se vsi bivši in novi pevci, da se vaje udeležijo. Zaenkrat bo s. Presl poučeval samo moški zbor. Če se bo pokazalo med delavci za zbor dovolj zanimivanja, se bo pozneje najelo poklicnega učitelja.

Smrtna nesreča železničarja. V ponedeljek, dne 21. februarja dopoldne se je zgodila v bližini postaje Rimske Toplice grozovita nesreča, katera je tirjala življenje 50 letnega železničarskega sprevodnika Franca Jančiča iz Maribora. Povožil ga je osební vlak in je na licu mesta podlegel hudim poškodbam. Zapušča ženo in nepreskrbljeno rejeno.

Zakaj železniški delavci praznujejo? V soboto in ponedeljek so v delavnici drž.

v občinski svet Jožef Jerin, dr. Adolf Golia, prof. inž. Gostiša, Karl Kavka, Feliks Lobe, Zvonko Lukšič, dr. Valentin Meršol, Josip Vončina. Notranji minister dr. Korošec je izvršil to preimenovanje v zmislu § 147. zakona o mestnih občinah.

žel. praznovali. Poleg predpisanih državnih in cerkvenih praznikov katoliških in pravoslavnih, so uvedli, kakor vidimo, še nov praznik. Uprava je razglasila, da se je v proračunskem letu preveč delalo, vsled česar je kredit za delavske mezde že porabljen in morajo delavci na brezplačni dopust. Po proračunu je odmerjena za mariborsko delavnico drž. žel. kredita za 2186 ur, ker pa bilo to število ur, ako bi se delalo vse delovnike do 31. marca t. l., prekorajeno za celih dvanajst ur, je bilo treba vnesti dvanajsturni odmor. Ta odmor pa je bil za 2 uri predolg, ker je trajal 14 ur, zato bodo pa prihodnje soboto delavci ti dve uri doprinesli. Gospodje, ki sestavljajo proračun za delavnico v Mariboru, najbrže pozabljajo, da se v tukajšnji delavnici praznuje samo katoliški prazniki in le par pravoslavnih, in odmerjajo kredit kot za kakšno delavnico nekje doli v Srbiji. Prav bi bilo, ako bi se krediti za Slovenijo odmerjali z vpoštevanjem tukajšnjih prilik, ne pa po merilu, ki je veljaven za južne kraje.

13. redni letni občni zbor Glasbenega društva železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru se bo vršil v nedeljo, dne 6. marca t. l. s pričetkom ob 15. uri v Garmbrinov dvorani. Vabljeni vsi člani, ki naj se občnega zbora udeležijo v spremstvu svojcev. Po občnem zboru se bo vršila prosta zabava.

Odgovor na napad na delavske kolesarje!

»Slovenec« z dne 19. t. m. si je dovolil nesramno oblatiti I. Delavsko kolesarsko osrednje društvo za dravsko banovino, centralo v Mariboru, s tem, da nam očita, da gojimo v društvu nemščinstvo in da imamo nemško poveljevanje. — Poročevalcu »Slovenca« najbrž ni bila všeč korporativna udeležba našega članstva pri pogrebu častnega predsednika in soustanovitelja našega društva, s. Leopolda Košute in ker ni vedel, na kak način bi si iztresel svojo jezo, pa nas je v članku tituliral za nemčurje.

Ugotavljam, da pri prihodu na pokopališče in odhodu izpred pokopališča, ni nihče dal povelja v nemškem jeziku, temveč so člani razsedli in zasedli kolesa na znak z rogom, kakor je to običajno. Res je, da sem se ob odprtem grobu pokojnika poslovil z našim nekdanjim kolesarskim pozdravom »All — freil« in sicer zato, ker je bila to poslednja želja našega pokojnega častnega predsednika. Mislim, da s tem nisem grešil, ako sem izpolnil željo pokojnika, da

si nisem preje pridobil dovoljenja gospodov pri »Slovencu«. Podčrtam, da se od prevrata sem, to je že 19 let, vodijo v našem društvu vse seje, sestanki, kakor tudi zapisniki v slovenskem jeziku. Naše delo je, gojiti delavski sport in ga razširiti po vsej Sloveniji, tako da nam ne preostane časa, baviti se s politiko ali pa celo gojiti nemščinstvo, za kar nimamo niti najmanjšega interesa. Ako pa želi »Slovenec« zasledovati korporacije, ki resno gojijo nemški duh, potem mu pač priporočam, da se obrne na drug naslov, ker pri nas se bo tozadevno le blamiral.

Perko Edgar, predsednik I. Del. kolesarskega osr. društva za dravsko banovino, centrala v Mariboru.

(S pozdravom »All freil« so se pozdravljali svoj čas v Avstriji, delavski kolesarji in so še na ta način tudi na zunaj ločili od nemško-nacionalističnih kolesarskih sportnikov, čijih pozdrav je bil Frei-Heil. Op. ur.)

Z Masarykom med rudarji v Velenju

25 novih naročnikov.

Naši rudarji državnega rudnika v Velenju so krizo skrajšanih šihov posebno hudo prenašali, ker so bile vedno tudi mezde državnih rudnikov mnogo nižje, kot v zasebnih podjetjih. Povrh tega pa se še ostanki socialne zakonodaje za rudarje niso izvajali, čeprav so zaupniki in zastopniki »Zveze rudarjev« ponovno in ponovno drgali in intervenirali doma pri vodstvu in pri generalni direkciji državnih rudnikov v Satajevu. Končno so morali rudarji državni rudnik celo tožiti, da so dobili izplačane bolezenske šhte in se je tedaj izkazalo, da so bili državni rudarji v boleznih že po zakonu slabše zaščiteni od drugih rudnikov.

Razumljivo je torej, da imajo naš rudarji v Velenju posebno potrebo, da se zanimajo in borijo za svojo socialno zaščito in izpolnitev socialne zakonodaje. Kjer pa so slabe gospodarske prilike, tam je tudi kultura nizka in radi tega delavska samozaveza in samozabava. Če ni denarja za kruh, ga ni tudi za knjige, za časopis in za organizacijo. Nadaljnja posledica pa je še globlje propadanje delavskih rodbin, gmočno in navno.

Masaryk je naš.

V takšnih razmerah je živel tudi češki proletarijat pred 50. leti, ko je prišel med njega s svojim reševanjem socialnega vprašanja profesor T. G. Masaryk. Ni torej čudo, če imajo ravno Masarykove proslave, predavanja o njegovem širjenju zahteve po socialni zaščiti, povsod med našim delavstvom tako glasen odmev.

Tudi v Velenju so v nedeljo rudarji napolnili obširno dvorano hotela Rak, ko je otvoril spominsko svečanost o umrlem prezidentu Čehoslovaške republike T. G. Masaryku predsednik podružnice »Zveze rudarjev Jugoslavije« s. Polanc. Na steni je visela lepa slika T. G. Masaryka.

S. dr. Reisman je v skoro 2 urnem govoru pokazal rudarjem Masaryka ravno v njegovi najlepši potezi, ko je prišel kot vseučiliški profesor, takratni avstrijski državni uradnik, neustrašeno med rudarje, ki so leta 1900

stavkali

v Kladnem za svoje temeljne pravice in je tam govoril o upravičenosti delavstva do

Kranj

Občni zbor »Vzajemnosti« se je vršil v Kranju v nedeljo, dne 20. t. m. Potek občnega zbora je pokazal, da je društvo srečno prebrodilo krizo, ki jo je čutilo po zadnjem štrajku, in da je začelo znova napredovati. Posebno delaven je bil dramatični odsek, ki se sedaj pripravlja na gostovanja tudi v druge kraje. Tudi blagajniško poslovanje je bilo uspešno in lepo urejeno. Člani so pokazali, da se dobro zavedajo velikega pomena, ki ga ima kulturna organizacija za delavsko gibanje. Vsestransko je bila izražena želja, da bi se še bolj izpopolnilo sodelovanje z našimi strokovnimi organizacijami. Izrečena je bila tudi zahvala »Del. Politiki«. Pri volitvah je bil soglasno izvoljen z malimi izpremembami dosedajni odbor s predsednikom s. Vehovcem in podpredsednikom s. Bajdom. Občni zbor se je končal s trdnjo voljo, da bo »Vzajemnost« v tekočem letu še bolj razvila svoje delovanje.

Tržič

Razmere v tržiški predilnici in tkalnici se boljšajo, mi je dejal te dni nek delavec. V tkalnici so po nekod uvedli osemstolni sistem. Kakor so delo zracionalizirali, tako so tudi plače. Velja geslo: delaj in molči, komur ni po volji, lahko gre! Socialne določbe obrtnega zakona se grobo kršijo. Zaupnikov niso postavile strokovne organizacije, za njimi torej ne stoji sila organiziranega delavstva, zato ima podjetnik lahko delo. Ali je delavstvo zadovoljno? Godrnja na skrivnem in stanje je slabše kakor pred stavko v letu 1936. Če pride do izbruhov, ne vem kako se bo izteklo, ker v podjetju ni več tistih ljudi, kateri so znali držati red in disciplino, ti so na cesti in stradajo z družinami. Gospodje naj se ne čudijo, ako bo prekipelo. Raje naj se preje sporazumejo z delavstvom, da ne bodo potem iskali krivcev tam, kjer jih ni. Dovedo naj vodjem oddelkov, da so delavci ljudje, ne pa živina. Položaj je tak, da bi samo še morali prenočevati v tovarni, pa bi bili popolni kitajski kuliji. — Popotnik.

Književnost

Potrebna knjižica

Delavska zbornica v Ljubljani je izdala in založila knjižico »Delavski in nameščenski zaupniki«, ki vsebuje: zakonske določbe o delavskih in nameščenskih zaupnikih, navodila za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov in poslovnik o delovanju delavskih in nameščenskih zaupnikov. Knjižica ima tudi kazalo.

Ta knjižica je praktičen priročnik vsem onim, ki delajo na uveljavljanju te za delavstvo in nameščinstvo tako važne institucije ter koristen priročnik vsem že izvojenim delavskim in nameščenskim zaupnikom.

Cena knjižice je Din 3.— in se jo naroča pri Delavski zbornici v Ljubljani ali pa njeni ekspozituri v Mariboru.

stavke, ki naj zboljša njihove osnovne pravice do življenja in kulture. Masaryk je takrat ostro bičal birokrate, ki so klicali na stavkujoče delavce še kazenske pragrfe, namesto da bi se bili pobrigali, da bi dobilo delavstvo dovolj kruha in znižani delovni čas, ki so ga že davno poprej uvedli za rudarje v Angliji. Predavatelj pa je obenem opozoril, kako je Masaryk svaril delavstvo pred razprtijami, stavkokazi, nasiljem in jih navedel k izobrazbi, premišljevanju in čitanju. Tudi delodajalec ne bo nikdar upal tako krivično postopati proti izobraženemu delavcu, kakor si to dovoljujejo delodajalci proti neuki masi.

Masaryk je bil vsikdar zvest svojim naukom o socialni pravičnosti, pa je obenem tudi kazal delavstvu pravo pot k boljši bodočnosti. Ne človekoljubja, ne milosti, ampak

pravico zahteva delavec.

ki si je svest svojih dolžnosti in pravic. — Ravno v današnjem času, ko so neprestano na delu temne sile proti delavski zaščiti zakonodaji, mora biti delavstvo na straži in se zavedati, da se bo moglo ubraniti ofenzive združenih, po ogromni večini tujih, inozemskih delodajalcev na našo socialno zakonodajo le tedaj, če se bo zavedalo svoje lastne moči in če bo imelo tudi sredstva za borbo: enotno močno organizacijo in zadostno razširjen delavski časopis.

S. urednik Eržen je v duhu neumornega Masarykovega dela za rešitev socialnega vprašanja razpravljal o naši socialni zakonodaji, posebno o posledicah premale moči delavskih organizacij, ki se je ravno pokazala ob izdaji pravil novih Bratovski skladnic.

Rudarji iz Velenja so razumeli resničnost vseh izvajanj in bili enodušno za poglobitev svojega dela v organizaciji in za časopis: Takoj se je priglasilo

25 novih naročnikov »Delavske Politike« in smo prepričani, da se bo to število še pomnožilo v bodočih tednih.

Krasen predavateljski dopoldan je šele opoldne zaključil predsednik s. Polanc z lepim zaključnim govorom.

Franc Pliberšek:

Četrta sanacija Bratovske skladnice

(Konec.)

Tudi zvišanje prispevkov za bolniško zavarovanje upokojencev nima nikakršne osnove in samo še bolj obremenjuje nizke pokojnine, ker bolniška blagajna ni pasivna. Tozadnja izprememba v sedanjem pravilniku ni upravičena tudi ne iz razloga, ker veliki del upokojencev živi izven okolišev krajevnih bratovskih skladnic in sploh niso več bolniško zavarovani.

Nameščenci rudarskega zavarovanja.

Glede pravic nameščenec rudarskega zavarovanja je treba ugotoviti, da je sedanja ureditev taka, da ji ni lahko najti primere. Nerazumljivo je, da se uredba ne ozira na dolgoletno prakso, ki jo imajo ti nameščenci. Šolska izobrazba sama na sebi ni še prav nobena kvalifikacija za nameščence zavarovalne panoge. Zato se mora tudi tu izposlovati, da bodo dosedanjim nameščencem očuvali svoje pravice, do nadaljnjega pa naj ostane pri starem.

Pri vseh dosedanjih izpremembah pravilnika Bratovske skladnice se je vedno prezrlo najvažnejše vprašanje: **vprašanje pokojnin staroupokojencev.**

Pokojnine, odn. doklade za staroupokojence so se vedno znižavale. Ni pretirano, ako zapišemo, da se je staroupokojencem direktno vzelo njihove pokojnine. Plačevali so prispevke skozi desetletja v zlati valuti. — Denar se je uporabljal za vojne svrhe, upokojence pa se je tolažilo s praznimi obljubami. Naši rudniki bi lahko nadoknadili porabljeno zlato rezervo, da bi dobivali staroupokojenci pokojnine kot novoupokojenci. Seveda bi se ne smelo naročati premoča v inozemstvu, kjer se na naš račun izplačujejo pokojnine inozemskim rudarjem, pač pa bi se moralo domačo rudarsko industrijo izpopolnjevati in podpirati z naročili, pod pogojem, da

bi rudarska in topilniška podjetja izdatno prispevala za valoriziranje pokojnin staroupokojencev.

Rudarji s polnim številom članskih let.

Še eno pereče vprašanje bi se moralo rešiti s sanacijo Bratovske skladnice. Po slovenskih rudnikih je visoko število onih rudarjev, ki so že doslegli predpisano dobo članskih let pri Bratovski skladnici. Dosegli so tudi že starostno mejo, pa so še vedno zaposleni; nekateri vsled slabih socialnih razmer, nekateri pa tudi, ker imajo svoje razloge za to. Bratovska skladnica gleda, da ima čim manj upokojencev. Ti rudarski veterani zasedajo mesta, ki bi jih sicer zasedla mlajša rudarska generacija, katera trati svoje življenjske sile v praznem brezdelju. Sanacija Bratovske skladnice bi morala omogočiti, da se brez pridržka upokoje vsi rudarji, ki so izpolnili pogoje za upokojeitev.

Podpore s strani države in banovine.

Pogrešamo tudi za rudarsko zavarovanje subvencij s strani države in banovine, dasi je rudarsko delavstvo dokaj obremenjeno z direktnimi in indirektnimi davki. Druge države nam nudijo lep zgled, kako je treba podpirati delavsko zavarovanje.

Dovolj je razlogov, da se spremeni pravilnik Bratovske skladnice, vsaj v okviru zgoraj iznešenih dejanskih potreb. Delegacija, ki se je pred kratkim mudila v Beogradu, je pismeno in ustmeno podčrtala gornje zahteve rudarskega delavstva. Predhodno je treba obljubljeno izvesti in potem pristopiti ponovno k izvedbi temeljite sanacije starostnega zavarovanja rudarjev, ki še vedno čaka rešitve. — Božičnih daril, ki so jih bili do sedaj rudarji deležni od raznih režimov, je dovolj. Potreba in čas je že, da se izvede

resno sanacijo Bratovske skladnice.

Bivši vodja nacionalistov R. Tumpej

obsojen na mesec dni strogega zapor

Včeraj se je vršila pred kazenskim senatom okrožnega sodišča v Mariboru razprava zoper bivšega voditelja nacionalistov, zlasti nacionalistično orijentiranih železničarjev v Mariboru, g. Rudolfa Tumpeja in pa še zoper dva druga železničarja, g. Zelana Lovra in Slabeta Martina. Ozadje stvari je sledeče: V času najhujših bojev med obema kriloma nacionalnih železničarjev v Mariboru, med onim, ki ga je vodil g. inž. Gruden ter med drugim, ki ga je vodil g. Tumpej, so g. Rudolf Tumpej, Slabe in Zelan vložili pri predstojništvu mestne policije v Mariboru v februarju 1936 ovadbo zoper g. inž. Grudna, v kateri so navajali, da je g. inž. Gruden ob raznih prilikah žalil kralja in dinastijo. Položili so mu v usta take žalitve, da jih sploh ne moremo objaviti. Ob enem so v vlogi tudi navedli, da je g. inž. Gruden v službi preganjal delavce, čeravno so bili nacionalisti, samo zato, ker niso trobili v njegov rog in sicer tako daleč, da so nekateri izgubili kruh. Navedli so tudi, da se je g. inž. Gruden ob neki priliki izjavil, da je »o Stalinu prepričan, da je velik poštenjak« itd. Radi te ovadbe je bilo uvedeno zoper g. inž. Grudna celo postopanje pred sodiščem za zaščito države po zakonu o zaščiti države, vendar je bilo postopanje ustavljeno, ker je g. inž. Gruden dokazal, da je na stvari popolnoma nedolžen in da so vse trditve v ovadbi gladko izmišljene. Gospodje Tumpej Rudolf, Slabe in Zelan pa še niso mirovali, ampak so vložili po nekem beograjskem odvetniku zoper g. inž. Grudna novo ovadbo naravnost na sodišče za za-

ščito države, v kateri so navedli v bistvu isto, kot v svoji vlogi na mariborsko policijo. Pooblastilo beograjskemu odvetniku sta podpisala g. Slabe in Zelan, vse informacije pa mu je dal g. Tumpej, ki mu je tudi plačal honorar. Na to ovadbo je bilo pred sodiščem za zaščito države vnovič uvedeno postopanje zoper inž. Grudna, ki pa je bilo zopet ustavljeno. G. inž. Gruden je nato vložil zoper g. Tumpeja, Slabeta in Zelana kazensko ovadbo radi tega, ker so ga zoper svoje prepričanje lažno prijavili oblastvu, zoper zadnja dva tudi radi krive prisege. Državni tožilec je vložil zoper vse tri obtožnico in se je na podlagi te obtožbe vršila včeraj razprava, pri kateri so bili vsi trije tudi obsojeni v smislu obtožbe in sicer g. Tumpej na 1 mesec strogega zapor, pogojno, soobtoženca pa vsak na 2 meseca, pogojno.

Pobrežje pri Mariboru

Sportni klub »Slavija«, Pobrežje, priredi v soboto, dne 26. t. m. v prostorih gostilne Achtig na Tržaški cesti svojo vsakoletno maskerado »Noč v Turčiji«. Nagrada najboljših mask. Za obilen obisk se priporoča odbor.

Tezno pri Mariboru

Prednaznanilo. »Vzajemnost« bo priredila v soboto, dne 26. februarja pri Felču pustno veselico, nakar opozarjamo vsa bratska društva.

Kako so ledolomilci rešili Papaninovo ekspedicijo

V burji in viharju po ljudi na ledeni plošči.

Viharji v Severnem ledenem morju so povzročili, da se je razbilo ledeno polje, na katerem so se utaborili maja meseca lanskega leta štirje ruski učenjaki: Papanin, Kreukl, Širšov in Fedorov.

Morski tok je nato tiral ploščo v južno zapadni smeri proti največjemu otoku na naši zemlji, Grönlandiji, in potem sporedno z obalo otoka, v razdalji par sto kilometrov od obrežja. Meseca januarja se je začela plošča še bolj drobiti, vsled česar je ekspedicija izgubila precejšnje zaloge kuriva, pa tudi hrane. Deloma je ta zaloge izgubila skozi razpokline v plošči v morskih valovih, deloma pa je ostala na od taborišča odtrganem delu plošče, ki so jo znanstveniki izgubili iz vida. Vedeti je treba, da je v tem času v Severnem ledenem morju noč.

Znanstveniki na ledeni plošči so bili kljub burji in viharju neprestano na delu in v radiotelegrafski zvezi s severno ležečimi brezžičnimi postajami. Gnana od morskoga toka je plula plošča z znanstveniki zadnje čase s hitrostjo po 100 do 140 km na dan. Ker je obstojala upravičena bojazn, da se bo plošča drobila še naprej, čim dalje proti jugu jo bo zanašal morski tok, so bili poslani

trije ledolomilci ekspediciji na pomoč.

Iz pristanišča v Murmansku (obala Severnega ledenega morja, zapadno od Skandinavskega polotoka) je krenil ledolomilec »Tajmir«, iz Leningrada pa ledolomilec »Jermak«, 150 ton. lesena lovska ladja »Murmanec«, opremljena z jadri in Diesel-motorjem, pa je že poprej križarila v bližini ledene cone. Ledolomilec najnovejšega tipa, »Tajmir« je zgrajen tako, da ga ledene plošče, ki pritiskajo proti brodu, ne morejo stisniti, ampak ga dvignejo nad morskovo površino in nosijo na svojem hrbtu. Ko je pričelo reševanje znanstvenikov, je bil »Jermak« oddaljen od ledene plošče, na kateri je bila Papaninova ekspedicija, 2000 milj, »Tajmir« 900 milj in »Murmanec« 500 milj.

Vožnja »Tajmira« in »Murmanca« do ledenega pasa je bila strašna. — Morje je bilo razburkano. Valovi so dvigali ladjo, se razbijali ob njej in

se prelivali preko palube. S palube je hotelo odnesti vse, kar je bilo tamkaj razmeščeno: aeroplan, motorje, bencinske tanke itd. V noči od 12. do 13. februarja je ladja dosegla ledeni pas, Sprva je rinila skozi led s hitrostjo 20 milj na dan, potem pa so morali led razstreljevati, da so sploh mogli naprej. Reflektor 2000 sveč je razsvetljalval okolico ponoči in s plošče so javljali, da ga vidijo. Po dnevu (v februarju se prične zopet daniti na tečaju) pa so učenjaki na ledeni plošči opazovali dim, ki se je dvigal iz visokega dimnika na ladji.

Iz taborišča so se javljali znanstveniki z zažiganjem magnezije. Svät ognja je bil videti milje daleč.

Dne 19. februarja sta »Tajmir« in »Murmanec« priplula do taborišča in sprejela ekspedicijo z vso prtljago na krov ter odplula proti jugu.

Mariborsko gledališče

Torek, dne 22. februarja ob 20. uri: »Trubadur«. Premiera. Sreda, 23. februarja: Zaprt. Četrtek, 24. februarja ob 20. uri: »Noč v Kairu«. Red C.

Vabilo

na

izredni občni zbor

gospodarske zavarovalne zadruge »Drava«, r. z. z. o. z. v Mariboru.

Izredni občni zbor se vrši dne 4. marca 1938 ob pol 18. uri dopoldan v prostorih restavracije »Novi svet«, Jurčičeva ulica 7 v Mariboru.

Dnevni red:

1. Poročilo predsednika načelstva o odstranitvi načelstva od strani nadzornega odbora.
2. Predlogi za poravnavo sporov med načelstvom in nadzorstvom.
3. Slučajnosti, pri katerih se bodo obravnavali samostojni predlogi, ki pa morajo biti tri dni pred občinim zborom vročeni načelstvu.
4. Eventuelne pritožbe članov.

Če bi občni zbor ne bil sklepčen ob napovedani uri, se vrši pol ure pozneje drugi občni zbor z istim dnevnim redom, ki pa je sklepčen, ne glede na število navzočih.

Maribor, dne 14. februarja 1938.

Predsednik načelstva: Dr. Jurečko Ivan, s. r.

Delavski pravni svetovalec

Čevljarjevi računi (Griz)

Vprašanje: Sem skromen čevljar, pa mi delavci, največ rudarji, že več let dolgujejo za čevlje. Moral sem celo sam kupiti usnje. Ali lahko iztirjam te račune z rubežem za služka?

Odgovor: Od 1. januarja t. l. je to mogoče. Da ne delate revežem nepotrebnih stroškov, ni treba iti k advokatu, ampak lahko napravite rubež kar pri sodišču in boste isto dosegli. Mogoče se pogodite z dolžniki brez rubeža, da vam prostovoljno odplačujejo dolgove v mesečnih obrokih.

Akord in nadure v lesni industriji.

Vprašanje: Podjetnik mi je obljubil v akordnem delu še Din 2.— nagrade na kućni meter. Radi nekega spora, te nagrade noče več plačati.

Odgovor: Vsaka obljuba dela dolg. To reš vami mora vaš podjetnik plačati obljubljeno nagrado. Ako vas dela najmanj 15 v tej lesni industriji, morate dobiti za vsako preko 8 urno delo še 50 odst. povšek; če vas je manj kot 15, vam gre ta povšek za preko 10 urno delo.

Neizvršitev obnove dela (Mežica)

Mizarju, ki Vam je obljubil, da Vam bo dobavil novo ogledalo, stavite primeren rok za dobavo z grožnjo, da sicer odstopate od pogodbe, nakar po brezuspešnem preteku roka lahko zahtevate vrnitev že izvršenega plačila.

Od žene podpisana zavarovalna pogodba (Jesenice)

Če niste sami podpisali zavarovalne pogodbe in je niste s plačilom premij naknadno odobrili, ne more zavarovalnica od Vas ničesar terjati. Pač pa sta Vaša žena, ki Vas je podpisala brez Vaše vednosti, in zavarovalni agent, ki jo je k temu pregovoril, kaznjiva. — Pogodbo lahko tudi odprite in nato v smislu njenih določil odpravite za prihodnje leto, ali pa po preteku 3 let in rednem plačevanju premij zahtevate, da se Vaše zavarovanje izpremeni v zavarovanje brez premije.

Ločitev zakona — dedovanje — vzgoja otrok (Trbovlje)

Mož, ki zapusti ženo, povzroči razlog za ločitev zakona in ga bo sodišče obsodilo v plačilo vzdrževalnine za ženo in otroke. Napram starejšim pa radi tega ne zgubi pravice do dedščine. Če ima mož tudi sam proti ženi kake vzroke, lahko tudi on toži na ločitev zakona. Glede otroka bo varstveno sodišče posebej odločilo, komu ga bo izročilo v varstvo in vzgojo, možu ali ženi. Prvenstveno pravico do vzgoje ima mati, dokler pri njej vzgoja otroka ni ogrožena.

Dolg pri gostilničarju (Slovenska Bistrica)

Vprašanje: Gostilničar me toži s plačilnim poveljem, da mu plačam dolg za kupljeno blago s 6 odst. obrestmi za 2 in pol leta nazaj, čeprav nisem kupil nobenega blaga, ampak sem pri njemu potrošil samo za pijačo.

Odgovor: Tudi pijača je »blago« v trgovskem smislu in se radi tega ne morete braniti plačilnemu povelju, če vsota sicer odgovarja višini vašega zapitka.

Žena ne jamči za moževe dolgove (Zabukovca)

Vprašanje: Pred leti sta dva poroka jamčila za mene v posojilnici in tudi morala nekaj plačati za mene. Sedaj misli mati prepisati moji ženi svoje posestvo. Ali bi se lahko poroka držala tega posestva in kakšni bi bili stroški za prepis na sodišču?

Odgovor: Žena ne jamči za dolgove moža, če jih ni prostovoljno prevzela. Če bo žena prevzela posestvo matere, se ji torej ni bati vaših porokov. Za prepisno pogodbo bo treba plačati pri davkarji 6 odst. vrednosti, t. j. prepisnine vsote, za prepis v zemljiški knjigi pa Din 20 kolek.

Kdo nosi stroške zapuščinske razprave? (Črna)

Ako ni drugačnega dogovora, morajo plačati takšne stroške dediči, odgovarjajoče vsak svojemu delu.

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo naše oglede pri naših inserentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragg

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljše nakone.

Priporoča se

SPECERJSKA TRGOVINA

Delavski dom I.L.I.I.I.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška c. 18, se priporoča cenj oblačev za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

KOLESA, GRAMOFONE,

šivalne stroje, otroške vozičke popravlja dobro in po kulantnih cenah znana trdka JUSTIN GUSTINČIČ, mehanična delavnica, MARIBOR, Tattenbachova ul. 14. Šramba koles čez zimo.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdala in ureja Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Viktor Eržen v Mariboru.